

A MAGYAR BIOLÓGIAI TÁRSASÁG EMBERTANI SZAKOSZTÁLYÁNAK MŰKÖDÉSE AZ 1987. ÉVBEN

248. szakülés, 1987. március 16.

NEMESKÉRI JÁNOS: A személyazonosítás antropológiai kérdései.

ÓVÁRI IMRE és munkatársai: A magyar korona elemzése morfológiai, antropológiai szempontból.

249. szakülés, 1987. április 13.

VÁMOS KÁROLY – MARTOS GIZELLA: Veleszületett rendellenességek a mezőkövesdi vérrokon edogám és exogám családokban.

SZATHMÁRY LÁSZLÓ: A környezeti tényezők hatása a Kárpát-medence boreális kori és atlantikum eleji népségeek történetére.

250. szakülés, 1987. június 8.

NEMESKÉRI JÁNOS: Az Embertani Szakosztály története: 1952–1987.

KONTRA GYÖRGY: Üdvözlés az MBT Elnöksége nevében.

KREZTÓI MIKLÓS: A primatológia és az embertan.

KRALOVÁNSZKY ALÁN: A régészet és az embertan.

KATONA IMRE: A néprajz és az embertan. A magyar modell a néptörténetben.

KISZELY GYÖRGY: Az embertan általános biológiai vonatkozásai.

HARSÁNYI LÁSZLÓ: Az embertan igazságügyi vonatkozásai.

EIBEN OTTÓ: Az embertani Szakosztály és az Anthropologiai Közlemények.

251. szakülés, 1987. augusztus 28.

SUSANNE, CHARLES (Brüsszel): Nutrition and Growth.

252. szakülés, 1987. október 16–17.

a Bessenyei György Tanárképző Főiskolával és a MBT Szabolcs-Szatmár megyei

Biológia Csoportjával közösen rendezett

Rajkai Tibor emlékülés

NEMESKÉRI JÁNOS: Rajkai Tibor jelentősége a humánbiológiai kutatásokban.

EIBEN OTTÓ: Az országos növekedésvizsgálatról.

FARKAS GYULA: A serdülés törvényszerűségeinek hasznosítása az általános iskolában.

B. BODZSÁR ÉVA: Érés és a testösszetétel.

PÁPAI JULIA: Testméretek növekedésmentete a pubertáskorban longitudinális vizsgálat alapján.

SZALAI FERENC: A tobozmirigy feltételezett szerepe az emberi pubertásban.

GYENIS GYULA: A magyar egyetemisták testi fejlettsége.

NYILAS KÁROLY: Exogén és endogén tényezők hatása a fejméretekre Szabolcs-Szatmár megyei vizsgálatok alapján.

GÖNCZI ANDRÁS: A téglási gyermekek testi fejlettsége Rajkai vizsgálata után 20 évvel.

MARCSIK ANTÓNIA: A fogak fejlődési rendellenessége.

SZATHMÁRY LÁSZLÓ: Az Alföld bronzkori csontvázeleteinek hagyományos embertani metodika szerinti clusterezése..

PAP MIKLÓS: Emberi népségeek mikrodifferenciálódásának kérdései, aktualitások.

SZILÁGYI KATALIN: A thenar és hypothenar mintázottsága egy relatíve endogám populációban.

JOUBERT KÁLMÁN: Cigány újszülöttek néhány demográfiai és biológiai jellemzőjének összehasonlítása országos adatokkal.

LEFFELHOLC ELEONÓRA – B. BODZSÁR ÉVA – VEDRES ISTVÁN: Szomatopszichés status néhány jellemzőjének vizsgálata gyermekeknél.

GYULA SÁNDOR: Különböző korcsoportú versenyzők testalkatának, testösszetételének összehasonlító vizsgálata.

253. szakülés, 1987. november 23.

BIELICKI, TADEUSZ (Wrocław): Social-class differences in health status.

NEMESKÉRI JÁNOS: Beszámoló a Tel Avivban tartott II. „Felső-paleolit és neolitikum között élt népségeek” c. konferenciáról.

254. szakülés, 1987. december 14.

JOUBERT KÁLMÁN – ÁGFALVI RÓZSA: Növekedési standardok születéstől két éves korig (a 2%-os országos reprezentatív mintán folyó longitudinális gyermeknövekedés-vizsgálat adatai alapján).

GYENIS GYULA: Beszámoló a Freiburgi Egyetem Humán-genetikai és Antropológiai Intézetében tett tanulmányútamról.

A VI. Nemzetközi Finn-Ugor Kongresszus (*Congressus Sextus Internationalis Fenno-Ugristarum*)

Mint ismeretes, a finn-ugor népek életére, eredetére, a különböző humán és természettudományok által elemezhető sokrétű tulajdonságaikra vonatkozó interdiszciplináris kutatások eredményeit 1960-ban (I., Budapest), 1965-ben (II., Helsinki), 1970-ben (III., Tallin), 1975-ben (IV., Budapest) és 1980-ban (V., Turku) a legnagyobb lélekszámú finnugor nyelvű államok fővárosaiban tartott nemzetközi kongresszusokon széleskörűen ismertették. 1985. július 23–31. között a hatodik nemzetközi kongresszust a Szovjetunió Komi Autonóm Köztársasága fővárosában, *Szüksütkár*ban rendezték. Az immár negyedik évszázada funkcionáló rendezvény-sorozat jelentős fejezetét képezte a mostani kongresszus, mivel az Urál-hegység meridionális masszívumának európai és ázsiai övezetében élő finn-ugor és szomszédos rokonnyelvű (vagy etnokulturálisan kevert eredetű) népek különböző diszciplináris és interdiszciplináris problémáinak megvilágítására és megoldási kísérletére vállalkozott. Az említett földrajzi övezet egyes tudományos központjaiban (Szüksütkár, Szverdlovsk, Kazán, Ufa, Perm, Joskár-Ola, Izsevszk, Tomszk, Kemerovo, Kirov) az elmúlt 25 évben fokozódó publikációs tevékenység által rendkívüli mértékben gazdagodott az egyetemes finnugrisztika is. Mindez jól kifejeződött a szüksütkári kongresszus sokrétű tematikájában, megoldáskeresésében.

Ezen a kongresszuson több mint 800 kutató vett részt (a Szovjetunióból kb. 500, más államokból pedig kb. 300 egyén). A külföldi kutatók kontingenséből (16 államból és Nyugat-Berlinből) a finn (140 fő) és a magyar (102 fő) szakemberek részvételi aránya volt a legjelentősebb. Külön figyelmet érdemel, hogy a Szovjetunió kutató és oktató intézményeiből a moszkvai és leningrádi csoportokon kívül Észtországból több, mint 70-en, a kongresszus rendezését vállaló Komi Köztársaságból pedig 100(!) szakember vett részt ezen a nemzetközi összejövetelen. A kongresszuson számos kulturális rendezvény, valamint vidéki tanulmányutak segítettek a zsúfolt programból való kikapcsolódást. Egyidejűleg rendkívül értékes könyvkiállítást rendeztek, főleg a finnugrisztika humán diszciplináinak témaköréből. Többszer példányban jelent meg a kongresszus tiszteletére a hatnyelvű (orosz–komi–magyar–finn–német–angol) társalgási szótár. Az értekezlet idején megjelent a Kongresszusi Híradó két száma, amelyben a különböző tudományágak bel- és külföldi képviselőinek interjúit közölték, továbbá a finnugrisztika humán ágazataiban elért eredményeket.

A szüksütkári rendezvény egyetemes jelentőségét jól dokumentálja, hogy öt kötetben jelent meg 709 előadástervezés 709 oldalon. Ebből a finnugrisztika diszciplináris tézisei négy kötetet képeznek 628 oldal terjedelemben.

Az antropológia viszonylag szerény aránya ellenére, az előző kongresszusokéval összehasonlítva, kiemelkedően (26 tézissel) volt képviselve, államok szerinti megoszlásban: 1 finn, 3 magyar, 23 szovjet kutató tanulmányaival. Objektív körülmények folytán azonban kilenc előadás megtartására nem került sor (1 magyar és 8 szovjet kutató távolmaradása miatt). Az embertani előadások július 26-án és 29-én hangzottak el. Mindkét szekcióülésen – a szervezőbizottság intézkedése szerint – jelen sorok írója el látta az elnöki teendőket. (A hasonló felkérésnek dr. Pap Ildikó, a TTM Embertani Tárának munkatársa időközbeni akadályoztatása következtében nem tehetett eleget.)

Az említett két napon a következő előadások megtartására került sor: A Lappok antropológiai szubsztrátumáról az európai poláris régióban (Aksianova G. A., Moszkva); Fennoskandia népeinek rassz-differenciálódása egyes neurokraniális összefüggésekben, a lappok eredetének problémájával kapcsolatban (Benevolenskaja Yu. D., Leningrád); A karélok antropológiai jellemzője, a keleti-tengeri finnek eredetének problémája (Hartanovics W. I., Leningrád); A finnugorok dermatoglifiája mint történeti forrásanyag (Hity H. L., Moszkva); A manszik kapcsolatai a szomszédos népekkel antropológiai adatok szerint (Davidova G. M., Moszkva); Az európai komponens eredete a baltikumi finnek között (Deniszova R. Ya., Riga); Az obi-ugorok és szamojédek déli kapcsolatai kraniológiai adatok szerint (Dremov V. A. – Kim A. R., Tomszk); A településhelyek megválasztási tendenciái vázletek alapján (Éry Kinga, Budapest); A finnek és türkök váltakozó kapcsolatai az uráli régióban a baskírok kraniológiája alapján (Jusupov R. M., Ufa); Négy finnugor nép és a türk baskírok szomatológiája (Kajanoja P., Helsinki); A baskírok taxonómiai helyzete a Volga–Ural régió népei között (Rafikov H. S., Kuzeyev R. G., Bjelova I. Y., Nafikova A. Kh., Husnutdinova E. K., Yumaguzina N. Kh., Ufa); A kelet-európai finnyelvű népek etnogenezésének odontológiai adatai (Rükusina G. V., Moszkva); A lappok helye a finn-ugor népek odontológiai szisztematikájában (Zubov A. A., Moszkva); Perttunen A. portréja, dokumentális plasztikai rekonstrukció (Lebedinszkaja G. V., Moszkva); A permii finnek antropológiája, etnogenezésük problémáival kapcsolatban (Mark K., Tallin); Az Észak-Káspimellék protomagyarjai antropológiájának néhány problémája (Tóth T., Budapest); Az észak-európai etnogenezésének néhány problémája populációgenetikai adatok alapján (Heapost L., Tallin).

A felsorolt 17 előadás témái szemléltetően példázták a finnugor népek etnogenezise interdiszciplináris komplex vizsgálatának szükségességét és a természettudományi antropológia vonatkozó értékelési (kraniológiai, szomatológiai, dermatoglifi, odontológiai, szerológiai) lehetőségeit. Antropológiai szempontból éppen a felsorolt előadásokban ismertetett eredmények alapján a VI. Nemzetközi Finn-Ugor Kongresszus kiemelkedő jelentőségű. A mi tudományunk képviselői Szüksütkárban számos eszmecserét folytattak az auxiliáris diszciplinák művelőivel.

Dr. Tóth Tibor